

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Миколаїв
2025

Редакційна колегія збірника:

Берестнєв В. Б., заслужений тренер (Миколаїв);
Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Гогоренко О. В., канд. філол. наук (Миколаїв);
Деркач В. М., заслужений тренер, канд. наук
з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв);
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв);
Матвієнко Л. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв);
Міняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв);
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв);
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ);
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв);
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв);
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Шаповалова І. В., канд. філос. наук, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 4 від 26.11.2025 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 18. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2025. — 156 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

УДК 741:37

Портнов Д.

старший викладач кафедри дизайну, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), dmutro.portnov@nuos.edu.ua

Атанова Є.

студентка спеціальності 022 Дизайн, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), dmutro.portnov@nuos.edu.ua

ЗНАЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО РИСУНКА У ФОРМУВАННІ КОНСТРУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

Розглянуто зміст дисципліни «рисунок» для студентів-дизайнерів. Обґрунтовано вплив занять академічним рисунком на розвиток конструктивного мислення студентів. Визначено, як розуміння форми, об'єму та перспективи впливає на подальшу роботу в живописі, дизайні, комп'ютерній графіці.

Ключові слова: академічність, конструкція, форма, об'єм, уява.

В багатьох закладах вищої освіти програмами підготовки зі спеціальності «Дизайн» передбачено вивчення такої дисципліни як «рисунок». Часто вона є наскрізною дисципліною, охоплює декілька семестрів та передбачає завдання різноманітної складності. Академічність дисципліни є досить важливою складовою для отримання навичок в подальшій професійній діяльності: вміння зображувати об'єкти дизайну, аналізувати, стилізувати, трансформувати їх з розумінням морфологічних та фактурних особливостей, використовувати в подальших художньо-проектних рішеннях. Особлива увага приділяється лінійно-конструктивній побудові та тональній обробці форми, пластичній її виразності, пошуку композиції.

Розвиток сучасної цифрової індустрії, поширення та домінування цифрових технологій іноді призводить до імітації форми – відображення зовнішньої поверхні без розуміння її внутрішньої логіки та будови. Багато функцій у цифрових програмах автоматизують ті процеси, які в академічному рисунку вимагають глибокої розумової роботи. Наприклад, академічний рисунок змушує художника постійно перекладати 3D-простір на 2D-площину. У 3D-редакторах перспектива розраховується автоматично. Студенту не потрібно самостійно будувати лінії сходу, знаходити точки перетину чи розраховувати скорочення. Він бачить результат одразу на екрані. Таким чином, втрачається навичка «просторової» уяви, так як цифровий інструмент робить це за студента. Будь-яку лінію легко стерти накреслити наново. Це знижує і рівень інтелектуальних зусиль, вкладених у початкову конструкцію. Процес малювання перетворюється на копіювання, а не на процес усвідомленого проектування.

Для підготовки майбутніх дизайнерів важлива наявність просторового мислення, уяви, спроможності змодельовати об'єкт не тільки на екрані, а й у власному представленні. Заняття академічним рисунком, крім перерахованого, дозволяють розвинути і **конструктивне мислення**.

Конструктивне мислення – це здатність не лише бачити, але й **представляти** об'єкти у тривимірному просторі, розуміти їхню внутрішню будову, взаємозв'язок частин і проектувати цю структуру на двовимірну

площину, не покладаючись виключно на оптичне сприйняття. В рамках цього поняття студент має:

- уявляти просторову структуру об'єкта та здатність трансформувати об'єкти в уяві (наприклад, подумки бачити приховані грані фігури);
- проводити аналіз та синтез форми, розкладати складну фігуру на прості, зрозумілі геометричні тіла (куби, призми, циліндри) та збирати їх назад у цілісний об'єкт;
- розуміти закони проєкції та побудови перспективи;
- володіти прийомами об'ємно-просторового моделювання, передавати масу, вагу та тривимірність об'єкта за допомогою лінії та тону, відчувачи його як фізично присутній об'єкт.

Академічний рисунок в цьому сенсі виступає як інструмент формування таких навичок, такого мислення. Одно з перших завдань – побудова композиції з геометричних тіл. Виконання таких вправ є першим етапом, що привчає студента до абстрактного, структурного аналізу [1]. Прості геометричні фігури є основою для подальших, більш складних за формою, навчальних вправ.

Такі завдання, як конструктивний рисунок гіпсової голови (наприклад, античної), кінцівок та частин обличчя фіксують будову та зміну площин та стикування форм [1]. Рисунок голови та фігури передбачає розуміння кістково-м'язової структури, яка є внутрішнім, функціональним каркасом. Послідовне просторове зображення виключає механічне копіювання, побудування та проектування, перетворює візуальну інформацію на логічну схему.

Застосування конструктивного мислення в складних завданнях, у складній композиції та творчому пошуку – рисунок фігури в русі. Така вправа передбачає композиційне моделювання, створення ескізів, що вимагають зміни ракурсу та масштабу, динамічну анатомію. Студент має розуміти всю конструкцію: побудування осей, розуміння пропорцій, правильність перспективи, стикування форм.

Завдання з зображення інтер'єру приміщень закріплює вміння будувати перспективу, що в подальшій творчій діяльності дизайнера інтер'єру є затребуваним.

При оцінюванні завдань, важливо застосовувати критерії, що дозволять віддати пріоритет саме

конструктивному побудуванню об'єкта: спрямованість не на виправлення «поверхні» малюнка (тону, штрихування), а на виявлення помилок у його «конструкції» (неправильно побудована вісь, порушена перспектива, нелогічне стикування форм тощо). Проговорення та розуміння процесу побудови буде сприятиме перетворенню інтуїтивної дії на усвідомлений інтелектуальний процес, особливо в зображенні складних об'єктів.

Цілеспрямований та послідовний розвиток конструктивного мислення значно скорочує час опанування складних професійних навичок. Це стосується базових дисциплін, таких як живопис, макетування, дизайн-проектування, і в підсумку студент **набуває навичок**:

1. Здатність бачити об'єм, розуміння масштабу та пропорції. Академічний рисунок привчає працювати з різними, у тому числі масштабними формами, правильно оцінювати пропорції та співвідношення об'єктів у просторі. Це запобігає диспропорціям у проєктах.
2. Розвиток просторового планування. Конструктивне мислення дозволяє дизайнеру «проходити» різь об'єкти, розміщуючи елементи інтер'єру не хаотично, а з урахуванням функціональних осей та логіки.

Але академічний рисунок готує не просто художника, а фахівця з розвиненим **просторово-аналітичним інтелектом** [2]. Тому набуті навички будуть в нагоді і подальшій успішності студентів у таких дисциплінах, як комп'ютерній графіці, 3D-моделюванні, в подальшому – і в професійній діяльності, а саме:

1. Такий результат, як відчуття маси та об'єму дозволить передавати тривимірність без використання світлотіні, лише за рахунок лінії.
2. В процесі комп'ютерного 3D-моделювання окремих об'єктів розуміння розкладання складної конструкції на прості геометричні тіла, коректність стикування площин та ліній перспективи допоможе найкраще їх візуалізувати та передати більш реалістично. В сучасних проєктах, коли над окремим складним зображенням працює численна команда, це має істотне значення.
3. Просторова орієнтація: студент, який навчився будувати форму в складній перспективі, легко адаптується до роботи в програмах 3D-графіки розуміє, як об'єкти з'єднані в просторі, що дозволяє йому створювати моделі, які функціонально та структурно коректні.
4. Вміння переходити від тривимірного бачення до двовимірної проєкції (вигляд спереду, збоку, зверху) – це основа інженерної графіки та архітектурного креслення. Ця навичка безпосередньо відпрацьовується під час вивчення перспективи та конструктивного аналізу.

Portnov D., Senior Instructor of the Department of Design, Educational and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), dmutro.portnov@nuos.edu.ua
Atanova Ye., Student of the Specialty 022 Design, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), dmutro.portnov@nuos.edu.ua

THE IMPORTANCE OF ACADEMIC DRAWING IN SHAPING THE CONSTRUCTIVE THINKING OF FUTURE DESIGNERS

The content of the discipline «drawing» for design students is considered. The influence of academic drawing classes on the development of students' constructive thinking is substantiated. It is determined how the understanding of form, volume and perspective affects further work in painting, design, computer graphics.

Keywords: academicity, construction, form, volume, imagination.

В індустрії **анімації** та створення персонажів для комп'ютерних ігор, що динамічно розвивається, конструктивне мислення теж є базою для створення персонажів та сцен.

Художник, який розуміє конструкцію тіла та динамічну анатомію, може малювати персонажів у будь-якій позі та ракурсі, забезпечуючи їхню анатомію та достовірність, що необхідно для анімації.

Конструктивне мислення дозволяє художнику створювати нові об'єкти, що не існують у природі (фантастичні машини, істоти), оскільки він оперує не зображеннями, а уявленими персонажами, моделями, структури яких він розуміє.

В контексті поєднання традиційних та сучасних технологій можна застосовувати **технології доповненої та віртуальної реальності**, як допомогу в засвоєнні просторової уяви. Наприклад, використання AR-додатків для «накладання» віртуальних конструктивних сіток та осей на реальну натуру (гіпсові моделі, фігури), що дозволяє студенту бачити приховану геометрію та краще засвоїти конструктивні особливості.

Таким чином, в академічному рисунку процеси побудови перспективи, форми, залишаються детальним та незамінним. Він змушує фахівця мислити об'ємами, площинами та осями, протистоїть поверхневій імітації форми та сприяє формуванню просторового мислення, яке застосовується в подальшій образотворчій, дизайнерській, інженерній професійній діяльності. Засвоєний структурний аналіз допомагає у плануванні складних багатопрофільних композицій, забезпечуючи їхню архітектонічну стійкість та ритмічну організацію. При цьому зберігається творча індивідуальність за рахунок можливості створювати реальні та уявні складні об'єкти дизайну, вигадані персонажі, які є логічно побудованими, а не лише естетично привабливими. Розуміння базової форми дозволяє художнику свідомо її *деформувати* або *спрощувати* для досягнення унікального стилістичного ефекту, зберігаючи при цьому візуальну достовірність.

Література

1. Крюкова Г. О., Мостовщикова Д. О. Теоретично-наукові положення академічного рисунка у працях М. Лі. *Scientific journal «ΛΟΓΟΣ. The art of scientific mind»*, № 2. February, 2019. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/737788> (дата звернення 15.09.25).
2. Прохорова Н. А. Академічний малюнок як основа творчої грамотності для формування творчої особистості. *Арт-простір* (2). 2016. С. 99–102. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/18727/1/N_Prohorova_AP_2_2016_IM.pdf (дата звернення 16.09.25).

ЗМІСТ

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА	4
<i>Бережник О. В., Коренева Ю. П.</i> Емоційна грамотність як чинник збереження психологічного здоров'я студентської молоді в умовах соціальної нестабільності.....	6
<i>Білокамінська Л. А., Чугуєва І. Є.</i> Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінок.....	8
<i>Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П.</i> Особливості адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	10
<i>Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С.</i> Захисні механізми психіки в умовах стресових ситуацій.....	12
<i>Заїка Г. О., Олексюк О. М.</i> Соціально-психологічна робота з жінками, які стали жертвами домашнього насильства.....	14
<i>Карсканова С. В., Прийма О. М.</i> Особливості сепарації підлітків з особливими освітніми потребами.....	16
<i>Карсканова С. В., Ніязов Р. В.</i> Вибір стратегій поведінки особистості при внутрішньоособистому конфлікті.....	18
<i>Кравчук О. Ю.</i> Інклюзивне освітнє середовище в закладах вищої освіти: концепції, виклики та траєкторії розвитку	21
<i>Кравчук О. Ю.</i> Штучний інтелект як інструмент підтримки практики психологів у роботі з інклюзивними учнями.....	23
<i>Кравчук О. Ю., Новікова Г.</i> Інклюзивні підходи до психосоціальної підтримки підлітків: адаптація до різних потреб та контекстів	25
<i>Кравчук О. Ю., Райковська В. М.</i> Профорієнтація дітей з особливими потребами: міжгалузевий підхід, індивідуальна підтримка та інклюзивні траєкторії розвитку.....	27
<i>Кравчук О. Ю., Ускова О. М.</i> Моніторинг розвитку соціальних навичок за допомогою ШІ: приватність, етика та інтерпретація результатів	29
<i>Кравчук О. Ю., Христиановська Л. А.</i> Роль сім'ї та партнерського оточення в процесі психологічної реабілітації жінок	31
<i>Курчатова А. В.</i> Теоретико-методологічні підходи розкриття механізмів реалізації супервізії в інклюзивній освіті.....	33
<i>Ларченко І. В., Богданова О. В.</i> Інноваційні тенденції та впровадження технологій штучного інтелекту у вищій освіті.....	35

Ларченко І. В., Іщенко О. А.	Модераційний ефект емоційного інтелекту у збереженні автономної мотивації студентів в умовах стресогенності.....	38
Ларченко І. В., Іщенко Я. П.	Взаємозалежність когнітивних та емоційних процесів у стані довготривалого стресу в осіб, що мешкають у прифронтових зонах.....	40
Литвиненко І. С.	Послуга раннього втручання – перша сходинка інклюзії.....	43
Литвиненко І. С., Гончарова О. О.	Емоційне вигорання працівників гуманітарної сфери та представників допомагаючих професій в контексті ургентного реагування	44
Литвиненко І. С., Джигота Е. В.	Деякі аспекти психологічної допомоги військовим після повернення з зони бойових дій засобами арттерапії.....	47
Литвиненко І. С., Малюжеко М. В.	Формування пізнавальної мотивації у дітей молодшого шкільного віку	49
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Вплив соціальних мереж на формування ціннісно-сислової сфери особистості.....	51
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Соціальні мережі як середовище конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів.....	53
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Особливості ментального здоров'я жінки у перинатальний період	55
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Психологічні особливості адаптації до вагітності та подолання ознак посттравматичного стресового розладу, отриманого внаслідок пережитих психотравмуючих ситуацій.....	57
Михальченко Н. В.	Складові готовності майбутніх вчителів початкових класів до розвитку рефлексії учнів в умовах інклюзивного навчання	60
Михальченко Н. В., Криницька О. О.	Психологічна підтримка осіб, які пережили травматичні події: комплексний аналіз методів, ефективності та факторів впливу	63
Михальченко Н. В., Михальченко І. В.	Симптоми професійного вигорання педагогів та фахівців	65
Мірзоян К. О.	Взаємозв'язок самооцінки та рівня самоактуалізації у творчих особистостей.....	68
Мочалова О. В.	Особливості розвитку пізнавальних процесів дітей дошкільного віку з порушенням інтелектуального розвитку.....	69
Олексюк О. М., Корнієнко В. А.	Особливості проявів ПТСР у військових і шляхи запобігання.....	71
Прасол Д. В.	Характер і причини визначення інвалідності серед осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіти за умови інклюзивного навчання.....	73
Сінченко В. М., Коренева Ю. П.	Майндфулнес-практики як засіб збереження психоемоційної стійкості у волонтерській діяльності в умовах воєнного часу	75
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Вплив професійного іміджу на ефективність консультативної діяльності психолога	77
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Імідж психолога як чинник успішної професійної реалізації	79

Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти.....	81
Тур О. В.	Управління інклюзією у закладах вищої освіти: стратегії формування інклюзивної культури та їх вплив на результативність закладу освіти.....	82
Чугуєва І. Є., Мачечук Н. В.	Психологічні чинники соціальної реінтеграції учасників бойових дій	84
Яблонський А. І., Савицький О. В.	Теоретичні підходи до вивчення бойового стресу у військовослужбовців.....	86

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Бєляков Д.	Імператорський Новоросійський університет – метеорологічна перлина Північного Причорномор'я.....	89
Галєєва М.	Психологічна допомога сім'ям загиблих воїнів.....	91
Гей С. П.	Грецькі топоніми Північного Причорномор'я: історико-лінгвістичний аспект	92
Гранченко М. В., Хрящевська Л. М.	Відкриття перших закладів освіти в Одесі (1794–1830-ті рр.)	95
Коваль Г. П., Ляшенко І. О.	Висвітлення моментів життя караїмів Одеси на сторінках газети «Одесские Новости» в кінці XIX – на початку XX ст.	96
Костирко Т. М.	Штучний інтелект як інструмент збереження культурної спадщини університетів.....	97
Нефьодов Д.	Освітнє та громадське значення історичного краєзнавства в сучасних вітчизняних закладах освіти	99
Рижева Н., Довбня В.	Пам'яткоохоронна діяльність на території Миколаївської області (2000–2019 рр.).....	101
Рижева Н., Михайлов М.	Культурні взаємовпливи у декоративному оздобленні піхов мечів Київської Русі	102
Семешин Е.	До біографії Валерії Містюк: Уродженка Миколаєва в історії радянської психології.....	104
Сергієва Ю. С., Матвієнко Л. В.	Експерименти на Засільському цукровому заводі: історичний екскурс.....	105
Тернович Б. П.	Голокост на Миколаївщині.....	106
Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти: теоретичний аналіз	107
Філенко А., Нефьодов Д.	Західна історіографія господарської реформи у СРСР 1965 р.	108
Фьольдварі Шандор.	Український газ під Чорним морем і перспективи турецьких інвестицій	111
Шевченко А.	Становлення землеробства у Буджаку на початку XIX ст.	112
Шевчук В.	Український націонал-комунізм 1918–1921 рр.: історіографічний та джерелознавчий аналіз	114

ДИЗАЙН

Данильченко Н. В., Гавловська Д. А.	Сучасні концепції в проектуванні дизайну плавучих будинків	116
Матійко Н. О., Бєлосвіт Я. О.	Управління дизайном в епоху цифрових технологій: синергія комп'ютерної графіки та креативних процесів.....	118
Матійко О. В., Обухова В. О.	Сучасні текстильні матеріали в інтер'єрних макетах: імітація оббивки і декоративних елементів.....	119
Портнов Д., Атанова Є.	Значення академічного рисунка у формуванні конструктивного мислення майбутніх дизайнерів.....	121

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ**Вакуліна Л. М., Лагерний Д. І.**

Фізичне виховання як компонента патріотичного формування молоді 123

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**Бобіна О. В.** Як працює Гуманітарний інститут на четвертий рік Великої війни 126**Валуєва Ю. А., Чурсіна А. О., Шаповалова І. В.**

Розвиток освіти південної України у XIX–XX ст. 130

Васильєва В. В., Лукашик В. І., Шаповалова І. В.

Війна і психічне здоров'я українців в умовах воєнного стану 132

Волкотрубенко Є. О., Шаповалова І. В.Еволюція портової інфраструктури Миколаївщини
як чинник економічного зростання південного регіону 135**Запесочний Н. О., Шаповалова І. В.**Розвиток суднобудівної промисловості Миколаївщини:
історичний вимір та сучасні перспективи 136**Залізко А. С., Шаповалова І. В.**Формування багатонаціонального культурного середовища
Північного Причорномор'я (кінець XVIII ст. – XIX ст.) 138**Корольова Т. М., Кравчук О. Ю.**Психологічні чинники медіаграмотності як елемент соціальної
компетентності індивіда 140**Михальченко Н. В., Молчанова О. М.**Готовність майбутніх вчителів початкових класів
до організації навчальної діяльності молодших школярів 141**Моїсеєнков А. В., Шаповалова І. В.** Особливості соціально-економічного життя

Північного Причорномор'я у період 1917–1921 рр. 144

Надточій І. В.Взаємодія медицини та освіти у реалізації програм раннього
втручання у розвиток дитини 146

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ 154

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ 155

Наукове видання

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей.
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

Формат 60×84¹/8. Ум. друк. арк. 18,1. Тираж 100 пр. Зам. № 3012-1.

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.